

KRIKŠČIŪNAS JURGIS- RIMVYDAS

1919 09 14–1949 12 15

Jurgis Krikščiūnas gimė 1919 m. rugsėjo 14 d. Rusijoje Nižnij Novgorodo gubernijoje Rastiapovo stotyje Antano ir Marijos Krikščiūnų šeimoje. Tėvas buvo inžinierius topografas. 1920 m. Krikščiūnų šeima grįžo į Lietuvą ir apsigyveno gimtinėje Marijampolės aps. Prienų vls. Ašmintos k. Tuoj po grįžimo A. Krikščiūnas buvo mobilizuotas į Lietuvos kariuomenę ir 1922 m. persikėlė gyventi į Kauną. Iki pirmosios sovietų okupacijos vadovavo Lietuvos kariuomenės Karo topografijos skyriui.

J. Krikščiūnas augo su dviem jaunesnėmis seserimis – Aldona ir Elvyra. 1939 m. jis baigė Kauno „Aušros“ berniukų gimnaziją ir įstojo į Karo mokyklą, kurią baigė jau prasidėjus pirmajai sovietų okupacijai – 1940 m. spalio 1 d. Dėl politinės padėties buvo paleistas į karininkų atsargą, net nesuteikiant karininko laipsnio. 1940 m. rudenį J. Krikščiūnas įstojo į Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Statybos fakulteto Geodezijos skyrių (studijavo iki 1943 m. kovo, kol universitetas buvo uždarytas).

Jurgis, kaip prisimena giminaitis Vytautas Krikščiūnas, labai mėgo knygas, skaitydavo kiekvieną laisvą minutę. Drauge su seserimis buvo mokomas skambinti pianinu. Ypač mėgo skambinti Šubertą. Buvo labai kuklus, nors tėvas, Generalinio štabo pulkininkas, priklausė visuomenės elitui. Pirmosios sovietų okupacijos laikotarpiu J. Krikščiūnas priklausė pagrindinei jaunimo organizacijai, o prasidėjus Vokietijos-SSRS karui aktyviai dalyvavo Birželio sukilime: kartu su jaunuolių grupe Aukštojoje Panemunėje nuginklavo sovietų priešlėktuvinės apsaugos tarnybą. Pasiėmę visus ginklus užėmė pozicijas Kauno prieigose ir neleido besitraukiantiems sovietų daliniams įeiti į miestą.

Karo pabaigoje, artėjant sovietų kariuomenei, Krikščiūnai nusprendė trauktis į Vakarus. Jurgis su keliais draugais važiavo dviračiais. Netoli Šiaulių pabėgėlius pasivijo sovietų daliniai. J. Krikščiūnas buvo suimtas ir kalintas Šiaulių kalėjime. Po devynerių kalinimo mėnesių jis buvo užverbuotas ir paleistas. Kiti jo artimieji (be 1942 m. mirusio tėvo) laimingai pasitraukė į Vakarus.

Dainavos ir Tauro apygardų partizanų susitikimas. 1948 m. vasara. Stovi iš kairės Dainavos apygardos partizanai: pirmas – Kazimieraičio rinktinės Geležinio Vilko grupės vadas Vaclovas Voveris-Žaibas, antras – apygardos štabo Ryšių su užsieniu karininkas J. Krikščiūnas-Rimvydas, ketvirtas – apygardos vadas Adolfas Ramanauskas-Vanagas, penktas – apygardos štabo viršininkas Sergijus Staniškis-Litas, šeštas – Dzūkų rinktinės Vaidoto grupės vadas Jonas Kučinskas-Spyruoklis. Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių

1945 m. pavasarį J. Krikščiūnas grįžo į Kauną ir ruošėsi tęsti studijas universitete. Negalėdamas atsikratyti sovietų represinių struktūrų darbuotojų persekiojimo, 1945 m. pabaigoje tapo Dzūkų rinktinės Vaidoto grupės partizanų. 1946 m. vasarą vadovavo Dainavos apygardos Dzūkų rinktinės Mindaugo kuopos, veikusios Balbieriškio-Ūtos apylinkėse, partizanams.

1947 m. sausio 15–16 d. atstovavo Dainavos apygardą Lietuvos kovotojų už laisvę atstovų suvažiavime. Tų pačių metų sausio 20 d. Tauro apygardos vado Antano Baltūsio-Žvejo rašte savo pavaduotojui Algimantui Zaskevičiui-Narimantui nurodoma Bendro demokratinio pasipriešinimo sąjūdžio (BDPS) atstovus Juozą Lukšą-Skirmantą ir Jurgį Krikščiūną-Rimvydą ruošti kelionei į Vakarus. J. Krikščiūnas buvo pasirinktas neatsitiktinai: kalbėjo rusų, vokiečių ir prancūzų kalbomis. 1947 m. gegužės 12 d. abu jie, lydimi Tauro apygardos partizanų, Lietuvoje perėjo SSRS-Lenkijos sieną. Gdynėje susitiko su rezistencijos atstovais iš Vakarų. Atnaujinę ryšius su užsieniu, pranešę apie J. Markulio išdavystę ir informavę užsienio lietuvių organizacijas apie padėtį Lietuvoje, perdavė joms surinktą medžiagą apie bolševikų smurtą ir grįžo atgal į Lietuvą.

Dainavos apygardos štabo Ryšių su užsieniu karininkas J. Krikščiūnas-Rimvydas. Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių

1947 m. rugsėjo 24–25 d. J. Krikščiūnas, kaip Dainavos apygardos Dzūkų rinktinės vado pavaduotojas (kitur kaip šios apygardos štabo Ryšių su užsieniu karininkas) dalyvavo Dainavos apygardos vadų posėdyje.

Aktyviai bendradarbiavo pagrindžio spaudoje: rašė straipsnius apie okupantų vykdomą lietuvių tautos genocidą (šią medžiagą 1948 m. lapkričio 14 d. savanoriškai įsipareigojo apygardos vadui Adolfui Ramanauskui-Vanagai išgabenti už „geležinės uždangos“ ir perduoti J. Lukšai), rūpinosi spaudos reikmenimis, jos platinimu. Kautynėse buvo du kartus sužeistas.

1949 m. pradžioje tik trečiuoju bandymu, palikęs ant sienos šešis nukautus bendražygius, J. Krikščiūnas kartu su partizanų Vytautu Prabuliu-Žaibu, sužeistas, persekiojamas lenkų ir sovietų pasieniečių, prasiveržė į Lenkiją. Jo į Vakarus gabenama partizanų surinkta ir sutvarkyta medžiaga apie Lietuvoje vykdomą sovietų genocidą dingo pakeliui į Varšuvą. Iš atminties atkūręs į lenkų saugumiečių rankas patekusią medžiagą – apie 1948 m. rinkimus ir trėmimus, apie Lietuvos piliečių padėtį tremtyje ir sovietų lageriuose, taip pat 26 partizanų dainas – perdavė J. Lukšai, kuris su Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto (VLIK'o) nariais parengė ir Jungtinių tautų organizacijai (JTO) įteikė memorandumą dėl Lietuvoje vykdomo genocido.

Pats Rimvydas, bijodamas provokacijų, vykti iš Lenkijos toliau į Vakarus nesiryzė. 1949 m. gruodžio 15 d. jis su partizanų V. Prabuliu žuvo Lenkijoje Seinų aps. Punksko vls. Šlynakiemio k. Jam tebuvo 40 metų.

1949 vasario 16 d. Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (LLKS) vadovybės aktu J. Krikščiūnui suteiktas partizanų kapitono laipsnis. 1950 m. LLKS Prezidiumo nutarimu jis apdovanotas Laisvės kovos kryžiumi (su kardais), kartu suteikiant Laisvės Kovotojo Karžygio garbės vardą (po mirties).

Lietuvos Respublikos Prezidento 1997 m. lapkričio 20 d. dekretu J. Krikščiūnui suteiktas Vyčio kryžiaus 1-ojo laipsnio ordinas (dabar – Vyčio Kryžiaus ordino Didysis kryžius), 1997 m. gruodžio 22 d. jam pripažintas kario savanorio statusas, o Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 1998 m. gegužės 15 d. įsakymu suteiktas pulkininko leitenanto laipsnis (po mirties).

Atminimo lenta 1949 m. gruodžio 15 d. Lenkijoje Suvalkų aps. Punksko vls. Šlynakiemio k. žuvusiam Dainavos apygardos štabo Ryšių su užsieniu karininkui J. Krikščiūnui-Rimvydai atminti. Prienų r. Prienų m. Martišiaus g. 9. Prienų krašto muziejus. Dalies muziejaus pastato ir atminimo lentos vaizdas. Aut. skulptorius Jonas Jagėla, architektė Viktorija Molienė. Įrengta 1999 m. rugsėjo 15 d. Prienų krašto muziejaus nuotr., 2016 m.

Parengė Rūta Trimoniene